

Handlaget

1-1999

Medlemstidning för Södermanlands läns hemslöjdsförening. ideell

Senaste slöjdnytt

Detta är en Ebreve Pc-tidning!

God fortsättning alla Handlagsläsare! Här kommer det första Handlagsnumret för året! Det är också det första numret som är kopierat och distribuerat med hjälp av Postens digitala Ebreve Pc-service vilket innebär att vi i redaktionskommittén som vanligt skriver in och redigerar allt material i datorn. Därefter skickar text- och adressfilerna digalt till posten som söker rätt på närmaste distributionsavdelning som kopierar, kuverterar och distribuerar. Kostnaden är densamma som när vi skötte allting själva men Postens digitala service gör allt mycket enklare och snabbare. Detta, hoppas vi, innebär att informationen snabbare och "färskare" når ut till alla medlemmar.

-Om alla som betalar in medlemsavgiften talar om namn och adress förstås!!!! Vi har varje år ett antal anonyma medlemmar som vi inte ens kan spåra med hjälp av ett postgironummer. Hemskt synd tycker vi som förstår att några undrar varför föreningen inte hör av sej. Och inte ens kallelse till årsmöte kan vi ju skicka utan adress!

-Fast 1999 kommer alla inbetalningskort att ha fullständiga namn och avsändaradresser, eller hur ?!!

Slöjdarstipendiat 1999

Ärligen delar Svenska hemslöjdsföreningarnas riksförbund, SHR och Nordiska museet gemensamt ut ett slöjdarstipendium. Förutom en summa pengar får stipendiaten under sakkunnig ledning studera Nordiska museets föremål samt ställa ut vid museets årliga Slöjd*Jul-utställning. Stipendiet går i år till väverskan Ingrid Peterson, Emmaboda. Årets slöjdtema är vävning och resultatet av Ingrids djupdykning bland alla museets slöjdskatter kommer att redovisas i 99-års Slöjd*Jul-utställning som börjar under november.

Riksföreningen Unga slöjdare

I augusti förra året inbjöd vårt Riksförbund och Nämnden för hemslöjdsfrågor till ett rådslag för unga slöjdare. Detta resulterade i att en Riksförening för Unga slöjdare håller på att bildas. Vårt län representerades av Ola Eriksson från Nyköping. Han går andra året på Gripengymnasiets naturtekniska gren och har datateknik som sitt huvudintresse men gillar att slöjda och då speciellt att smida. Ola meddelar att Unga slöjdare planerar att genomföra ett Nordiskt Ungdomsläger i slöjd strax efter midsommar. Du som är mellan 15-25 år och vill veta mer kan ta kontakt med Tony Ludvigsen i arbetsgruppen för lägret, tel 0708-64 29 38 Har Du lust att bilda en lokalförening för Unga slöjdare i Sörmland, skriv eller skicka e-post till ola.eriksson@home.se Postadress: Ola Eriksson, Spireagången 63, 611 45 Nyköping

Forskningsprojekt

Hemslöjdskonsulenterna läser just nu forsknings-metodik på högskolan i Gävle-Sandviken och kommer under våren att skriva varsin rapport som avhandlar den sörmländska slöjdtraditionen. *Helena Åberg undersöker äldre tiders kunskap om virke och virkeshantering i länet och vill ha kontakt med människor som känner till något om detta.*

Lille-Mor Boman kartlägger äldre sedvänjor vid midsommarfirandet och smyckandet av majstången och efterfrågar upplysningar från Er som känner till något om detta.

Projekt Skogen och träden. Gammal kunskap - nya möjligheter

1994 bildades arbetsgruppen för RåMaterial som driver hemslöjdskonsulenternas materialteknikprojekt, RåMa på riksplanet. Målet med projektet är att sprida kunskap om och dokumentera äldre tiders materialhantering. Speciellt

den "tysta" kunskap som förmedlades från generation till generation under den tid då människor levde på naturhushållning. Ett viktigt delmål är att se i vilken utsträckning denna kunskap är tillämpbar idag. Projekt "Skogen och träden Gammal kunskap - nya möjligheter" drivs som ett regionalt RåMaprojekt i Södermanland. Projektet har fått stöd från Landstingets miljöfond. Genom projektet har en råmaterialstig anlagts i anslutning till Öknaskolan och en vandringsutställning "Slöjdens material - det omsorgsfulla valet" har producerats i samarbete mellan hårdslöjds-konsulenter och slöjdare i Örebro- och Södermanlands län.

Efterlyses

Traditionsbärare med virkeskunskap

Ett nytt delprojektet håller nu på att ta fart inom projekt "Skogen och träden". Målsättning att äldre kunskap om virke och virkeshantering skall dokumenteras. En del av det insamlade materialet kommer att redovisas som ett enskilt arbete i samband med högskolekursen "Forskningsmetodik inom hemslöjdsområdet". Arbetet blir en del i en större uppsats som skall behandla länslemslöjds-konsulenternas råmaterialdokumentation. Mitt bidrag blir att undersöka om och i vilken utsträckning man har bearbetat skog på rot i Sörmland. Har man t. ex huggit en skåra i björken för att få starkare yxskafsaämnen, barkat furor på rot för att få extra hartsrikt virke, stamkvistat unga träd för att få kvistfritt virke eller böjt unga träd för att ge dem en önskad form? Det är känt att man har gjort så i andra delar av landet.

Min fråga är nu i vilken mån det har varit brukligt i vårt län?

Om ni känner till något om detta eller om andra sätt att skapa önskade virkesegenskaper på växande träd vore jag mycket tacksam om ni hör av er till mig per brev, telefon, e-post eller fax.

Tack på förhand!

Helena Åberg, Södermanlands läns hemslöjdsförening
Box 138 611 23 Nyköping, Tel. 0155-26 15 07 fax 0155-26 15 95
Mobil 070-663 00 12 E-post helena.aberg@mbox301.swipnet.se

Smyckandet av majstänger i äldre tid

I Sörmlandsbygden 1993 kan man läsa om hembygdsforskaren Nils Månsson Mandelgrens sörmländska resor. På sid 21 finns en skiss och en utförlig beskrivning av en majstång så som den var utformad på Nykvarns bruk i Turinge socken år 1870. Mandelgren omnämmer också snarlika majstänger i Länstrakten. Liknande uppgifter har också nått mej via medlemmar med anknytning till Forsby i Österåker och Lindholm i Barva. Nu undrar jag hur spridd seden med så rikt och grannt smyckade majstänger har varit i Södermanland? Eller hålls den fortfarande vid liv på några platser? **Jag vore tacksam för fler uppgifter som kan hjälpa mej att kartlägga och förhoppningsvis också blåsa liv i denna härliga sedvänja igen. Hör av er, gärna med foton, enkla skisser eller minnesanteckningar!**

Tack på förhand!

Lille-Mor Boman, Södermanlands läns hemslöjdsförening
Box 138, 611 23 Nyköping, Tel 0155-26 11 35 Fax 0155-26 11 36
Mobil 070-626 15 14 E-post lillemor.boman@sormland.shrslojd.se

Nye ordföranden har ordet

Hej, jag heter Mikael Rydholm och eftersom jag numera är ordförande i

Södermanlands Läns Hemslöjdsförening så är det på tiden att jag berättar lite om mig själv.

Ända sedan min barndom har jag tyckt om att göra saker med mina händer och att gå på äventyr i trädgårdens och skogens magiska världar. Dessa intressen har resulterat i att jag provat diverse konstnärliga uttryck som senare smält samman med min passion för trädgård och hantverk. Den största delen av mitt yrkesverksamma liv har jag arbetat inom omsorg och skola som forskollärare förutom ett mellanspel på ett par år då jag arbetade med stenkonservering.

I mitt yrke har lusten och det praktiska lärandet varit det som engagerat mig starkt och som via Jurtaprojektet ledde till min första kontakt med Hemslöjdsföreningen. För mitt arbete inom omsorg och skola blev jag senare uppmuntrad med Elsa Hagdals Doldis-stipendium. Detta gav mig möjlighet att gå en kurs i trädgårdspedagogik som stärkt min tro på det praktiska lärandet. Ett viktigt projekt som är knutet till Hemslöjdsföreningen, är Verkstaden för Mat, Slöjd och Trädgård. Där medverkar jag i arbetet med att

få till stånd en permanent Verkstad i Sörmland, men också i projektet Skolan och Gården som är en del i Verkstadens långsiktiga arbete med att skapa nya möjligheter och en positiv utveckling i Sörmland med naturbruket som grund. Jag håller även kurser i att slöjda med sly inom Hemslöjdsföreningen. Är det någon som är intresserad så hör av er!

Nu tillbaka till det mer personliga, min familj består av mig själv som fyller 40 i juni och vardagens hjältinna, min fru Kristina samt hjärtats glädje, Hedvig och Herman. De övriga medlemmarna i klanen är hönsen och råttan Max.

Har ni några tankar om Hemslöjdsföreningens väg in i framtiden eller bara undrar över något så ring 0150 – 660431 eller faxa på samma nummer.

Med hopp om slöjd i vardagen!

Mikael Rydholm

Kalendarium

Elsa Hagdahls DOLDIS-stipendium

22 februari, 14.00, Grafikens hus, Mariefred

I år delas stipendiet ut till två sörmlänningar som genom sitt hängivna arbete i det tysta främjat miljö och hantverk. Vilka som får årets stipendier är en ännu väl förborgad hemlighet.

Broderat

21 nov-7 mars, Månd 15-21 Tisd - Sönd 10-21

Nordiska museet, Djurgården, Stockholm

Broderier av 1997 års slöjdarstipendiat Katarina Olsson visas tillsammans med ett urval äldre broderier ur museets samlingar och arbeten av inbjudna brodöser från olika delar av landet.

Yllebroderier, påläggssöm, skarvsöm och pärlbroderi är några av de tekniker som visas.

Se även tidskriften Hemslöjden nr 6/98 samt boken Broderi Brodera av Berit Eldvik

utgiven inför utställningen på Nordiska museets förlag.

Påskslöjd

Lörd 20 mars, 10-14, Culturum, Nyköping

Familjeslöjd i påskens tecken med fjädrar, halm och urblåsta ägg. Pröva också att tälja en påsktupp eller binda en kvast eller en påskkrans av ris.

Arr. Kulturförvaltningen och biblioteket, Culturum.

Södermanlands läns hemslöjdsförening och läns hemslöjds konsulenterna

Slöjdens material -det omsorgsfulla valet

20-25 mars, Culturum, Nyköping

En utställning om våra svenska träslag och hur vi kan utnyttja trädets växtsätt och olika delar i slöjden.

Utställningen är tillverkad av hårdslöjds konsulenterna och slöjdare i Södermanlands och Örebro län.

Årsmöte

24 april, Kvikksund. Separat kallelse i v.13

UTFLYKTSTIPS

Naturstig Skogen och träden, Öknaskolan

Naturstigen behandlar träd och träslag och hur vi kan nyttja trä för slöjd, snickeri och byggande.

Stigen löper i en åtta längs en naturskön slinga som är lagd både i skogs- och parklandskap.

Den startar med en minutställning i lusthuset (som alltid står olåst), beläget bakom slottet.

I lusthuset hämtas också det informationshäfte som behövs för att få ut mesta möjliga information om de 33 olika stationerna längs stigen. Ta med picnickorg!!

Sommarsöndagar på Nynäs slott

Bokens dag, 23 maj, Midsommarslöjd, 20 juni, Lantbruksdag, 11 juli

Barnens Nynäs, 1 augusti, Skördefest, 29 augusti
(Detaljerat program i nästa Handlag)

Arr. Landstinget, Jord- och skogsförvaltningen Läns hemslöjds konsulenterna och
Södermanlands läns hemslöjdsförening

Dräktstämma

Lördag 3 juli, kl 10-17, Sätergläntan, Insjön
Föredrag, rådgivning, demonstration. Folkmusik och dans
Försäljning av band, knappar, spetsar, tyger m.m.
Sommarcafé och enklare förtäring från Sätergläntans kök.

Arr. Dräktcentrum och Sätergläntan, hemslöjdens kursgård.

Dräktcentrum är ett samarbetsprojekt mellan Sveriges Hembygdsförbund, Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund och Svenska Ungdomsringen för Bygdekultur. Dräktcentrum är placerat på Sätergläntan i Insjön och företräds av dräktkonsulent Kicki Kirvall Hanses. Tel 0247-404 20, E-post draktcentrum@nfh.se Hemsida <http://nfh.nutek.se/drakt/index.html>

Dräktsamordnare för våra sörmländska dräkter är läns hemslöjds konsulent Lille-Mor Boman
Tel 0155-26 11 35, Fax 0155-26 11 36, Mobil 070-626 15 14, E-post
lillemor.boman@sormland.shrslojd.se

SVERIGE VÄVER 1999-2000

Alla Sveriges vävintresserade och vävkunniga samlas till ett vävlyft med avspark på VÄV 99. Vi kommer bland annat att samlas runt symposium, seminarier, föreläsningar, kurser, tävlingar och massor med vävning på alla nivåer. Vi samlas både på Riks, Läns och kommunal nivå. Alla som är vävintresserade har möjlighet att delta i denna stora manifestation för att visa hur många vi är som väver och hur viktig och betydelsefull vävningen är för vår kultur!

VÄV 99

24-26 september, Malmö

Dags att redan nu planera resan till Väv-99, den stora vävmässan som i år är förlagd till Malmö.

Du som vill veta mer om Sverige Väver och VÄV -99, kontakta Lille-Mor Boman.
Tel 0155-26 11 35, Fax 0155-26 11 36 Mobil 070-626 15 14, E-post lillemor.boman@sormland.shrslojd.se

Kurser

Fritt broderi, 38 lektioner

Kursinnehåll: Återbruk av gamla ylleplagg, linnelakan, pålsar, skinnjackor et c och syr nya, vackra föremål; Kuddar, dynor eller enkla plagg som vi smyckar med broderi och applikationsbroderi, påläggssöm och skarvsöm.

Lärare: Stina Persdotter, slöjdare och textillärare.

Tid: 13-14 och 27-28 mars

Plats: Hemslöjdsföreningens slöjdverkstad, Ökna, Tystberga

Pris: 1100 kronor exkl ev material och litt.

Anmälan senast 19 februari

Folkdräktsbroderi, 38 lekt.

Kursinnehåll: Sömnad av broderade detaljer till Vingåkers och Österåkers högtidsdräkter. Bokkläden i rutsöm,

mösstak i kedjesöm och tambursöm, spetslavor i tyllbroderi, för-kläden, sidenliv, bälten, vitsömsbroderi.

Lärare: Kerstin Enström, folkdräktsslöjdare

Tid: 24 - 30 juli, dagtid

Plats: Kesäters folkhögskola, Vingåker

Pris: 1100 kronor exkl material.

Anmälan - senast 21 maj –

Nålbindning, 38 lekt.

Kursinnehåll: Kursen ger grundläggande färdigheter i tekniken och dess användning

Lärare: Åsa Däckfors.

Tid: 27-28 mars och 17-18 april

Plats: Hemslöjdsför. Slöjdverkstad Ökna.

Pris: 1100 kronor exkl material

Tampade näverburkar

Kursinnehåll: Tillv. av burkar i helnäver med lock och botten av trä

Lärare: Niclas Hallberg, slöjdare och hemslöjdskonsulent

Tid: 10-11 april

Plats: Oxstallet, Nynäs

Pris: 1100 kronor exklusive material och ev litteratur.

Kursen arrangeras i samarbete med Landstingets jord -och skogsförvaltning.

Verktygs -och brukssmide 38 lektioner

Kursinnehåll: Kursen behandlar olika smidestekniker som är användbara inom verktygs -och brukssmide

Lärare: Torsten Almén, Smed

Tid: 17-18 april och 1-2 maj

Plats: Gustafsberg, Eskilstuna

Pris: 1100 kronor. Material -och bränslekostnad tillkommer 500 kronor

Verktygs-och brukssmide 38 lektioner

Kursinnehåll: Kursen behandlar olika smidestekniker som är användbara inom verktygs -och brukssmide

Lärare: Torsten Almén, Smed

Tid: 11-12 och 25-26 september

Plats: Gustafsberg, Eskilstuna

Pris: 1100 kronor. Material -och bränslekostnad tillkommer 500 kronor

Verktygs -och brukssmide fortsättningskurs 38 lektioner

Kursinnehåll: Kursen ger en fördjupad kunskap om olika smidestekniker som är användbara inom verktygs - och brukssmide

Lärare: Torsten Almén, Smed

Tid: 18-19 och 25-26 september

Plats: Gustafsberg, Eskilstuna

Pris: 1100 kronor. Material - och bränslekostnad tillkommer 500 kronor

Andra hemslöjdskurser ?

Är ni 8 deltagare som vill gå en speciell hemslöjdskurs, kontakta konsulenterna så undersöker vi möjligheterna. 38-lektionerskurserna arrangeras i samarbete med Svenska Hemslöjdsförningarnas Riksförbunds länsanknutna kursverksamhet

För anmälan och ytterligare information:

Textila kurser: Läns hemslöjds konsulent Lille-Mor Boman Tel 0155-26 11 35, Fax 0155-26 11 36

Mobil 070-626 15 14, E-post lillemor.boman@sormland.shrslojd.se

Trä-och smideskurser: Läns hemslöjds konsulent Helena Åberg Tel 0155-26 15 07 Fax 0155-26 15 95

Mobil 070-663 00 12 E-post helena.berg@mbox301.swipnet.se

Anmälan senast tre veckor före kursstart om ej annat särskilt anges

